

ประวัติจังหวัดพะเยา

ความเป็นมา

สำนักงานคลังจังหวัดพะเยา ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๐ ภายหลังจากจังหวัดพะเยาซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของ จังหวัดเชียงรายในฐานะอำเภอพะเยา ได้ยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัดพะเยา เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยสำนักงานคลังจังหวัดพะเยา มีคลังจังหวัดคนแรกชื่อนายประย็น ยูวานนท์และคลังจังหวัดคนปัจจุบันได้แก่ นางสาว สุรัสวดี เตชะพันธุ์

จังหวัดพะเยาเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งแห่งล้านนาไทย เป็นเมืองเล็ก ๆ ซึ่งแยกตัวออกจากจังหวัดเชียงราย เดิมเป็นเพียงอำเภอรอบนอกหลายๆ อำเภอ ของจังหวัดเชียงราย ก่อนที่จะรวมตัวกันก่อตั้งเป็นจังหวัดพะเยา เป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีตกาล จะเห็นได้จากซากของสิ่งก่อสร้างที่ปรากฏตามโบราณสถานต่าง ๆ ในเมืองพะเยา ซึ่งโบราณสถานและโบราณวัตถุที่พบแล้วแต่แสดงถึงความเจริญทางด้านศิลปกรรมได้เป็นอย่างดี หากย้อนกลับไปในอดีตจะพบว่า เมืองพะเยาเดิมชื่อว่า “ภูกามยาว” หรือ “พยาว” ก่อตั้งขึ้น เมื่อ ปี พ.ศ. ๑๖๓๘ โดย พ่อขุนศรีจอมธรรม พระราชโอรสของกษัตริย์แห่งราชวงศ์มังรายในพุทธศตวรรษที่ ๑๘ (พ.ศ.๑๗๐๐ - ๑๗๙๙) และใน ยุคสมัยพ่อขุนงำเมืองเป็นกษัตริย์เมืองภูกามยาวมีความเจริญรุ่งเรืองมาก มีฐานะเป็นเมืองเอก เรียกว่า “อาณาจักรพยาว” ต่อมาในปี พ.ศ. ๑๘๘๑ เจ้าผู้ครองเมืองหิรัญนครเงินยาง (เชียงใหม่) ได้สมคบกับเจ้าผู้ครองเมืองนันทบุรี (น่าน) ยกทัพเข้าตีอาณาจักรพยาว เป็นเหตุให้อาณาจักรพยาวถูกผนวกเข้าไว้ในอาณาจักรล้านนาไทยตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ในปี พ.ศ.๒๔๓๗ รัชสมัยรัชกาลที่ ๕ โปรดให้ปฏิรูปการปกครองแบบเดิมเป็น มณฑลเทศาภิบาล ดังนั้น เมืองพะเยาจึงถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลพายัพ ซึ่งการปฏิรูปการปกครองหัวเมืองดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการต่อต้านโดยขบถ ร.ศ. ๑๒๑ (พ.ศ.๒๔๔๕) ทำให้เมืองพะเยาได้รับผลกระทบไปด้วยในเหตุการณ์ขบถพวกเงี้ยวก่อความวุ่นวายจนกระทั่งเมื่อเหตุการณ์สงบลงเมืองพะเยาจึงถูกปรับเปลี่ยนฐานะจากเมือง เป็น จังหวัด เรียกว่า จังหวัดบริเวณพะเยา ครั้น พ.ศ. ๒๔๔๘ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระดำรัสสั่งยุบเลิกจังหวัดบริเวณพะเยาเสีย ให้มีฐานะเป็นอำเภอเมืองพะเยา ต่อมาภายหลัง ปี พ.ศ.๒๔๕๗ เทศาภิบาลมณฑลพายัพ พิจารณาระบอบการปกครองบ้านเมืองฝ่ายเหนือ จึงสั่งให้ยุบเลิกหัวเมืองเล็กหัวเมืองน้อย แล้วให้ไปรวมกับหัวเมืองใหญ่ ทำให้อำเภอเมืองพะเยา เป็น อำเภอพะเยา อยู่ในอำนาจการปกครองของจังหวัดเชียงราย จนกระทั่งได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดพะเยาขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ทำให้อำเภอพะเยามีฐานะเป็นจังหวัดพะเยา เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๐ เป็นจังหวัดที่ ๗๒ ของประเทศไทย

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดพะเยา มีที่ตั้งและอาณาเขตอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยมีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ๗๓๕ กิโลเมตร มีพื้นที่ปกครอง ๖,๓๓๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๙๕๙,๔๑๒ ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดเขตอำเภอพาน อำเภอป่าแดด และอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ทิศใต้ ติดเขตอำเภองาว จังหวัดลำปาง และอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ทิศตะวันออก ติดเมืองคอบแขวงไชยบูลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและอำเภอท่าวังผา อำเภอเมืองน่าน อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

ทิศตะวันตก ติดเขตอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

คำขวัญประจำจังหวัด : กวีานพะเยาแหล่งชีวิต ศักดิ์สิทธิ์พระเจ้าตนหลวง บวงสรวงพ่อขุนงำเมือง งามลือเลื่องดอยบุษราคัม

ตราประจำจังหวัด : รูปพระเจ้าตนหลวงวัดศรีโคมคำ

ต้นไม้ประจำจังหวัด : ต้นสารภี (Mammea siamensis)

ดอกไม้ประจำจังหวัด : ดอกสารภี

หน่วยการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น ๙ อำเภอ

๑. อำเภอเมืองพะเยา
๒. อำเภอจุน
๓. อำเภอเชียงคำ
๔. อำเภอเชียงม่วน
๕. อำเภอดอกคำใต้
๖. อำเภอปง
๗. อำเภอแม่ใจ
๘. อำเภอภูซาง
๙. อำเภอภูพานยาว

ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานคลังจังหวัดพะเยา มีอัตรากำลัง จำนวนทั้งสิ้น ๒๐ อัตรา ดังนี้

ข้าราชการ	จำนวน ๑๗ อัตรา
ลูกจ้างประจำ	จำนวน ๑ อัตรา
พนักงานราชการ	จำนวน ๑ อัตรา
ลูกจ้างชั่วคราว	จำนวน ๑ อัตรา
โดยแบ่งเป็น	
ชาย	จำนวน ๖ คน
หญิง	จำนวน ๑๔ คน